

Deset rozhovorů
o iluzích a deziluzích,
které přináší víra

PETRA DVOŘÁKOVÁ
**PROMĚNĚNÉ
SNY**

HOST

PETRA DVOŘÁKOVÁ
PROMĚNĚNÉ
SNY

Deset rozhovorů
o iluzích a deziluzích,
které přináší víra

PETRA DVOŘÁKOVÁ
**PROMĚNĚNÉ
SNY**

BRNO 2016

© Petra Dvořáková, 2006
Photography © Petr Francán, 2006
© Host — vydavatelství, s. r. o., 2016 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-064-7 (Formát PDF)
ISBN 978-80-7491-065-4 (Formát ePub)
ISBN 978-80-7491-067-8 (Formát MobiPocket)

Anatomie křesťanských životů a jejich nehod

/ Předmluva Jana Jandourka /

Kdykoli dostanu k recenzování nějakou náboženskou knihu, bývám obezřetný. Za celý život jsem četl jen pár „duchovních“ knih, které bych mohl bez výčitek svědomí někomu doporučit ke čtení. Většinou šlo o texty autobiografické. Abych uspokojil zvědavost: Byla by to *Hora sedmi stupňů* od Thomase Mertona, *Do nebe zadními vrátky* od anglického rabína Lionela Bluea, *Cesta do Damašku*, kterou napsal francouzský jezuita Ignace Lepp, a *Paradox křesťanství* Grahama Greena. Vlastně si po výčtu těchto titulů uvědomuji, že bych jich mohl ještě pár přidat, třeba spis Lionela Bluea *Židovská cesta k Bohu* nebo *Klíče království* od Archibalda Cronina.

Ale zpět k věci. Když jsem dostal nabídku napsat předmluvu ke knize rozhovorů Petry Dvořákové, tak jsem ji přijal, protože mě vždycky přemůže zjištění, že někdo ke mně ještě chová tu základní důvěru, že mohu nějaké dílo uvádět nebo uzavírat, komentovat nebo zaštiťovat a podobně. V některých případech moje činnost na tomto poli nedopadla dobře. O jistém románu, na kterém nebohý autor pracoval deset let a byl (kromě té délky) docela ke čtení, jsem napsal věci, které dotyčného ranily. Psal mi pak dopisy, ve kterých používal obraty jako „vrazit nůž do zad“ či „rána pod pás“. Proto jsem se začal držet zásady psát jen o textech, které se mi líbí, pokud si okolnosti vyložené nevynutí něco jiného.

Abych to nenatahoval, knížka rozhovorů Petry Dvořákové je dobrá. Proč? Především je to v podstatě dokument o jedné křesťanské generaci. Řečeno sociologickým jazykem,

Dvořáková provedla jakýsi kvalitativní sociologicko-psychologický výzkum. Její „vzorek“, deset osob, které se zevrubně vyznávají z peripetií svého spirituálního a církevního života, je rozsáhlejší, než je tomu u mnoha bakalářských prací ze společenských věd. Máme před sebou materiál, jehož platnost nepomine, protože prchavá svědectví „zezdola“ o církvi v osmdesátých a devadesátých letech budou jednou skutečnou kronikou toho, jak to bylo. Nikoli tedy protokoly ze zasedání biskupské konference či nějaké další dokumenty, které nikdo rozumný nečte. Důležité je právě ono „zezdola“. Máme zde dobrá svědectví, která křesťanský svět nedávné minulosti a přítomnosti mapují — abych si trochu přihřál svou polívku, tak je to třeba kniha rozhovorů s Tomášem Halíkem *Ptal jsem se cest*, ale také rozhovory s Janem Konzalem nebo historie podzemní církve autorů Petra Fialy a Jiřího Hanuše. Jenomže to všechno jsou svědectví hodnostářů nebo křesťanských celebrit, nebo o nich tyto knihy aspoň pojednávají. Takové vzpomínky Václava Vaška *Ne vším jsem byl rád* jsou něčím jiným, protože autor, velmi úctyhodný pán, patří k úplně jiné generaci. Všechno ostatní je roztroušeno na papírech, v článcích nebo v internetových debatách a nakonec zřejmě utone v proudu času. Petra Dvořáková kus tohoto světa zachránila, protože konečně udělala, co měl už dávno někdo udělat a neudělal (ani já jsem to neudělal, protože jsem na to příliš zaměstnaný, skeptický a líný, tak co si budu stěžovat). Tyto rozhovory jsou určitou „anatomii“ (většinou) mladých křesťanských životů a jejich nehod. Jednotlivá vyprávění přinášejí svědectví o tom, co je to duchovní moc a jakých destruktivních podob může nabýt. K nejlepším podle mne patří vyprávění Evy, ženy, která se dokáže vyjádřit přiléhavým obrazem. O knězi, který jí dával pseudopsychologické duchovní rady, například vypráví: „Během pár dnů úplně rozdrtil celý můj život. Prostě jel jak buldozer, který je pro Boha schopen zlikvidovat člověka.“ Lakonické vyjádření hodné svou úderností moderní spisovatelky. Nebo třeba věty o jejím duchovním prozření následkem poporodních komplikací a fyzického utrpení: „Myslím, že toto byly dny mé ženské iniciace. Dny, kdy se z naivní, čisté holčičky stala

ženská. Taková špinavá kočka, která si líže bolavej zadek, ale má i něco víc. Má schopnost vidět rány ostatních koček, soucítit s jejich bolestí, má schopnost lízat jejich krvavé zadky a milovat je špinavé, stejně jako jsem od těchto dnů byla špinavá já.“ Žádné prvoplánové nářky o tom, jak je jí zle; je zde silný obraz, který mluví sám za sebe.

Téměř všechny konfese v této knize jsou poměrně kritické k církvi jako instituci. Nikoli však na základě teorií, kterými by se dotyční snad nakazili na nějakých liberálních univerzitách, ale na základě své osobní zkušenosti. Podtrhují tím staré úsloví: *Contra factum non valet argumentum*. Volně přeloženo: *Proti faktům se nedá nic říci*. Na následujících stránkách však najdeme ještě něco: totiž že lidská zkušenost s vírou není jednoznačná. Někomu víra život zničí, někomu zachrání. Příběh feťačky Lenky, dcery katolického disidenta, ukazuje právě tuto další stránku náboženství. Lenka tomu říká být „sjetý na Bohu“. Lenku příklon k víře a vstup do řádu zřejmě udržel nad hladinou. Kdyby se Eva církve držela, asi by ji to zničilo, kdyby se jí Lenka nedržela, byla by možná už po smrti. Ve vesmíru nenajdeme žádný pevný bod, na kterém bychom mohli stanout a říci, že: 1) Náboženství je dobré, to jen lidé ho špatně „dělají“; 2) Náboženství je destruktivní a dělá i z dobrých lidí trosky. Zvnějšku tento spor nemůžeme rozhodnout.

Dalším společným rysem těchto vyprávění, který nelze přehlédnout, je selhávání těch, kteří by selhávat neměli: duchovních, psychiatrů, rodičů, přátel. Místy se nám odkrývají příběhy, za které by se nemusel stydět ani Francois Mauriac — navenek zbožnost, doma násilí a nenávisť. Rozjetá mašina rituálů a děsivá uzavřenost, snaha vyloučit každého, kdo myslí a jedná jinak; proti tomu pak donkichotská snaha posledních několika lidí, kteří to ještě nevzdali a jejichž jedinou odměnou je, že jednájí podle svého přesvědčení. „Bůh je pro mě důležitý, ale náboženství mi škodilo,“ říká devětatřicetiletá Anna. V takovém vyjádření je značná dávka duchovní dospělosti.

Ne každá postava v této knize představuje katolickou nebo postkatolickou osobnost. Představena je i žena zcela ponořená v cosi, čemu běžně říkáme lidová zbožnost, učeněji třeba

křesťanský synkretismus na hranici ortodoxnosti. Svůj život řídí podle toho, co poznala na místech soukromých zjevení, jako je třeba Turzovka. Podobá se baroknímu člověku, který ve všem nachází znamení. Doma má růžičku na baterku, která sama od sebe zahraje, když Panna Maria dává oně ženě nějaký pokyn. Je to žena nesmiřitelné víry a oběti pro druhé, která žije ve světě znamení a biblické pravdy. Byly to snad právě takové české ženy, o kterých kdysi Silvio Piccolomini prohlásil, že znají Bibli lépe než mnohý italský biskup? V každém případě má tato bytost pocit, že jí funguje to, co jiným selhalo.

U některých dalších svědectví máme pocit, že dotyčnému rozumíme více než on sám sobě; máme dojem, že na své cestě ještě nedorazil dost daleko. Jak se říká, „já na jeho místě...“ Jenomže nikdo z nás není na jeho místě.

A zde bude nejlépe rozvahy nad tímto textem ukončit. Stylové by zřejmě bylo, kdybych se nyní podělil o svou vlastní duchovní minibiografii, podal krátký náčrt cesty konvertity od podezřelých východisek, jako je Moodyho *Život po životě*, Ráčkovy *Církevní dějiny*, *Parapsychologie* Břetislava Kafky, Tomáškův katechismus, přes teologii osvobození, Waltera Kaspera a Drewermanna až po současnost, kdy (každé) náboženství pokládám za metaforu, za pravdu pravdivější než pravda, kdy věřím v nesmrtnost lidské duše, a dokonce i v odpustky, ale některé jiné kapitoly víry mě naplňují hlubokými pochybnostmi. Mohl bych napsat o tom, jak jsem byl coby novinář vyslán do Kolína na setkání mládeže s papežem, jak jsem byl z tohoto úkolu upřímně zděšen a jak se mi tam nakonec dost líbilo — především proto, že jsem s tím vším neměl nic společného — a mohl jsem si vyzobat jen ty katolické rozinky, které jsem chtěl. Ale to si nechám na jindy. Tohle není moje kniha. Chci jen jednoduše říci, ať si lidé tyhle rozhovory pozorně přečtou — nebude to ztráta času...

Dotknout se ceny života

/ Úvodní slovo autorky /

Myšlenka uskutečnit rozhovory s lidmi, jejichž osudy jsou spojeny s vírou v Boha a životem v církvi, se zrodila na počátku roku 2004. V té době se mé těžce nemocné dítě ocitlo v ohrožení života. Celé noci jsem nad ním seděla a v podivné atmosféře strachu a bolesti jsem víc než kdy jindy přemýšlela o smrti a o smyslu událostí, které zasáhly můj život. Krátce po těchto zkušenostech jsem zhlédla dokument, ve kterém řeholníci a řeholnice hovořili o svých životech, o utrpení a o Ježíši Kristu jako Spasiteli, který léčí každou bolest. Jejich vyprávění mi bylo srozumitelné, protože jsem sama žila mnoho let uvnitř církve. Uvědomovala jsem si, že ještě před několika lety bych mluvila a myslela stejným způsobem jako oni a především bych věřila v ony absolutní pravdy, které tito lidé předkládali jako zdroj svého štěstí. V perspektivě posledních událostí mého života jsem pak o to intenzivněji nahlédla obrovský kontrast, který vyvstával mezi několika etapami mého žití. Viděla jsem, že v průběhu let jsem se natolik změnila, že víra a postoje těchto řeholníků se pro mě staly něčím naprosto cizím. Nutně jsem si musela položit otázku, proč jsem se takto proměnila, co a kdy mě posunulo do jiného myšlenkového rozpoložení a jak je možné, že jsem svou proměnu vlastně nepostřehla? A právě tehdy jsem pochopila, že rozložím-li život na jednotlivé okamžiky či události, nikdy proměnu nezachytím. A že jediné, čím se jí mohu alespoň částečně dotknout, je příběh. Neboť ten dokáže pojmout události i časovou linku, jež proměnu utvářejí.

V duchovním životě bývají proměny velmi radikální, protože se odehrávají vůči neproměnným pravdám, které církve předkládá jako absolutní hodnoty. Tyto změny pak nezůstávají jen v duchovní rovině, ale postupně zasahují člověku do všech dalších oblastí.

První rozhovory vznikaly z náhodných setkání, později jsem si sestavila volnou typologii, podle které jsem příběhy vyhledávala. Nalezená vyprávění záměrně neočišťuji od známek povahových rysů a subjektivních pohledů jednotlivých osob, protože i ty utvářejí jejich osudy a podílejí se na jejich proměnách.

Na cestě za příběhy jsem potkala mnoho lidí s různými osudy. Některé mi byly vzdálené, některé natolik blízké, že jsem při jejich psaní plakala. Ale díky všem těmto setkáním jsem si uvědomila, že schopnost věřit je pro člověka životně důležitá. Není podstatné, zda věříme v Boha, ve vztah, v budoucnost či cokoli jiného. Důležité je, že to, v co věříme, nás dokáže proměňovat a tím nám otevírat nové možnosti pro další život. Nezáleží na tom, zda se proměna jednotlivých lidí odehrála pozvolna či radikálně, směrem k Bohu a církvi, či spíše opačně. Nelze hodnotit, co je správné a co špatné, protože soudit lidský život nenáleží nikomu, ani církvi, nebo dokonce ideologii.

Děkuji odvážným lidem, kteří mi dokázali odhalit své nitro s radostmi i ranami, které v sobě nesou. Díky nim jsem mohla znova a jinak pohlédnout na život a dotknout se jeho ceny.

Petra Dvořáková (petkoup@seznam.cz)

Mé kněžství bylo jen protahováním duchovní agonie

/ Mirek, 31 let, ženatý /

Mirku, jaké bylo tvé dětství?

Dětství bylo fajn a rád na ně vzpomínám. Samozřejmě se vyskytly problémy, které souvisely se vztahem mezi rodiči, z tohoto pohledu to u našich rozhodně ideální nebylo. Otec občas míval nějakou ženu mimo manželství. Později jsem se dověděl, že mám asi o deset let starší nevlastní sestru. Ale ve své rodině jsem byl jedináčkem. V dětství člověk tyhle věci sice vnímá, ale jejich hlavní dopad se asi projeví až později. Na druhou stranu jsem ve své rodině měl vždycky velkou jistotu, že mám někde oporu. Byla to jistota, že se o mě postarají, jistota, že mě mají rádi. Vždycky jsem se tam rád vracel a měl zvláštní pocit domova jako jediného místa na světě. Věděl jsem, že ať provedu cokoliv, budu tam vždycky přijat. Bylo to pro mě nesmírně důležité. Později jsem se setkával s lidmi, kteří tento pocit domova neměli a připadali mi vykořenění. Jezdit domů bylo vždy důležitým prvkem mého života.

Byli tví rodiče věřící?

Otec, ač si myslím, že věřící byl, víru nepraktikoval. Možná že tyto věci byly pro něho samého určitým tajemstvím a současně i on byl tajemstvím pro celé okolí. Ale možná díky tomu, že sám si nebyl ve víře jistý, nechával otevřené možnosti jiným. Matka naopak byla hodně věřící, takže to byla ona, kdo mi předával víru. Nepopírám, že v tom často nechybělo i nucení. Byla v tomto ohledu ze staré školy, takže žila s pocitem strachu z Boha a to přenášela do mé náboženské

výchovy. Ale ono na tom až tolik nezáleží, protože člověk si stejně musí projít svou osobní konverzí, jestliže má být jeho víra živá.

Kdy a jak tedy proběhla tvoje konverze?

Jako dítě jsem chodil do kostela proto, aby byl doma klid, aby mi rodiče nenadávali, aby matka nebyla smutná. V určitém věku jsem zjistil, že mi to nestačí. Uvědomil jsem si, že buď nebudu chodit do kostela vůbec, nebo s tím něco udělám. Poprvé jsem si to asi uvědomil v pubertě. Moje konverze souvisí s tím, že jsem začal pravidelně chodit na mše. Studoval jsem na církevním gymnáziu, takže to bylo přirozeně podporováno. Viděl jsem, že mi to začíná něco dávat, že mám v sobě pokoj do celého dne, cítil jsem se díky tomu v pohodě. Bohužel vedlejším produktem konverze bývá i fakt, že si každý hned představuje, že z něj bude farář nebo jeptiška. Je to stejné, jako když se člověk zamiluje a chce být stále s tím, koho miluje. Jenom ty růžové brýle má nasazený ve vztahu k Bohu a církvi.

Proč jsi šel na církevní školu?

Původně jsem chtěl na státní gymnázium, ale maminka přišla s nápadem, že se otvírá tato škola a že to musíme posílit. Říkal jsem si škola jako škola, bylo mi to jedno. Téměř všechno ohledně přijetí vyřídila ona.

Jak jsi začal uvažovat o kněžství?

Začalo mě to napadat už kolem šestnáctého roku a určitě to mělo spojitost s tím, že mezi rodiči všechno vypadalo na rozvod. Představa spokojeného manželského soužití, kdy to normálně klapne, se mi zdála nereálná. Všude jsem jen slyšel, jak jsou vztahy v rodinách hrozné. Ani v širší rodině to nikomu neklapalo. Zdálo se, že kněžství je něco, co mi dokáže dát vše, po čem jsem tenkrát toužil, že mě dokáže naplnit. V manželství jsem nadějí na spokojený život neviděl. Pod vlivem těchto událostí jsem pak šel za svým cílem, možná i slepě. Negativní stránky jsem nechtěl vidět. Můj pohled byl určitě omezený, což pro volbu povolání nebylo dobré. Je fakt, že jsem se také

nechtěl vzdát toho, co jsem si v sobě vybojoval i navzdory svému okolí.

Kdy jsi šel do semináře?

Bohužel hned po absolvování gymnázia. Když to vidím zpětně, myslím, že to není správné. Dnes vím, že kněžství by mělo vyrůstat nejen z rozhodnutí na střední škole. Chybí pak nezbytný mezičlánek. Velkou výhodu zažívá ten, kdo poznal, co to znamená chodit do normální práce, vstávat, žít normální dospělý život. Po současné zkušenosti se svým dítětem bych každému faráři přál, ať si vyzkouší, jaké to je, když dítě brečí několikrát za noc, nemůže se utiшит a člověk neví, co s ním. Zdá se mi, že kněžství je odtržené od reality. Byla by ale samozřejmě otázka, jak skloubit například rodinu a kněžství.

Jak jsi prožíval seminář?

V semináři se mi líbilo. Utvrdil jsem se tam v tom, že mám být knězem. Hlavní, co mě tam drželo, bylo skvělé společenství lidí. Byli jsme takový ročník, který „táhl za jeden provaz“, měli jsme spoustu zážitků. Naše přátelství bylo dáno už jen tím, že jsme tam byli společně od rána do večera, tvořili jsme jednu rodinu. Každý se snažil být dobrý. Člověk se tam naučil být součástí společenství, nežít jen jako jednotlivec, něco dělat pro druhé. Další dobrou věcí bylo i to, že jsem se ve všem naučil postarat sám o sebe.

Jak jsi vycházel s představenými?

O představených se dá hodně diskutovat. Zdá se mi, že čím déle tam některý z nich byl, tím se z něj stával větší blázen. Jako by časem ztráceli schopnost rozumně uvažovat. Samozřejmě nastavení výchovy v semináři je stejné, jako bylo před sto padesáti lety, nikam se to neposunulo. Řád schvalují biskupové, jejichž myšlení je také z té doby. Představení byli velmi radikální v tom, že jsme přesně na čas museli být na určitém místě a mít splněny předepsané věci. Na modlitby do kaple chodil rektor, seděl vzadu a pozoroval, zda jsme přítomni všichni. Pokud někdo nepřišel, začal mu promlouvat do duše. Vedl řeči, zda to neznamená, že nemáme povolání.

Nutilo nás to k tomu, že jsme se buď začali schovávat, nebo jsme modlitby dodržovali kvůli představeným, ale Bůh šel stranou. Také jejich takzvaná formace mi přijde odtržená od reality. Určitě, má-li být člověk knězem, musí se naučit žít v tichosti s Bohem. Ale nemyslím si, že tomu pomůže například to, že se na noc zamyká seminář. Jako by tam nebyli dospělí lidé. Stalo se, že jsme buď zůstali venku, nebo lezli v noci přes zeď. Jen jsme tím na sebe upozorňovali lidi z města.

Proč se seminář zamykal?

Bylo to vedeno myšlenkou, že se máme s pokorou omezit ve svých právech. Nemyslím si, že to může nějak pomoci v duchovním životě. Právě životní volnost podle mě naučí člověka nejlépe samostatně se rozhodovat a hospodařit s časem. Za zamčenými dveřmi semináře je svět sám pro sebe, který na první pohled může v mnohém ulehčit život. Člověk za mnoho věcí vůbec nenese zodpovědnost. Ale když jsou tito lidé potom vypuštěni do reálného života, je to problém. Biskupové samozřejmě zdůrazňují, jak je tento způsob výchovy nezbytný, ale přijde mi to směšné. Tak jak vypadá současná církev, tak vypadá i seminář. Všechno je zkosnatělé. Církev se ptá, proč je málo lidí v kostelech. Je to jednoduché: neexistuje žádná koncepce. Všechno se dělá jako nějaká hurá akce, do budoucna není žádná vize. Odvolávají se jen na inspiraci Duchem Svatým.

Nepochyboval jsi, že máš být knězem?

Postupně jsem došel až k jáhenskému svěcení. Měl jsem občas krize, ale v jejich řešení sehrála roli maminka. Pobízela mě, ať vydržím do konce, a pak uvidím, zda se dát vysvětit. Samozřejmě že první nadšení bylo dávno pryč. Uvědomoval jsem si, že je důležité uchovat si své myšlení, nebýt jen ovce ve stádě, která přijme všechno, co jí řeknou. Představení v nás živili představu, že my jsme ti vyvolení, a když odejdeme, Bůh za námi bude smutně hledět. Bude zklamaný, jak odcházíme do hříšného světa. Nejhorší je, že toto klidně řekne biskup. Zažil jsem jednoho kluka, který v pátém ročníku odešel ze semináře. Krátce nato byl v Tatrách a zabil se při pádu

z Gerlachu. Na to konto jeptišky naznaly, že to je prý za to, že opustil seminář. V církvi se mnohdy míchá pověra s vírou. Bohužel, proti lidské hlouposti je člověk bezbranný. Žijeme v jednadvacátém století. Věřící se často honosí svou vírou a tolerancí. A ani je nenapadne, že toto vlastně nově zpřítomňuje čarodějnické procesy či čarodějnické cejchování. Je svým způsobem jedno, jestli dřív člověka upálili anebo se zabil pádem ze skály. Důležité je, jak si to někteří v církvi interpretují. Ale necítím za to nenávisť k církvi, spíš smutek.

Jaké bylo tvé jáhenské místo?

Nastoupil jsem do jednoho menšího města. Byl jsem v mnohém dost svéhlavý a ono není vždycky záhodno, když člověk nešlape brázdu. Ale bylo to docela dobré místo. Jenže po „vypuštění“ ze semináře jsem měl slabost pro ženy, pro vztahy s nimi.

Měl jsi tam dívku?

Měl, ale nechci to úplně zjednodušit. Byla to dívka mého spolužáka z gymnázia, měli se brát, a ona od toho ustoupila. Vypadá to docela hnusně, když takhle člověk přebere kamarádovi holku. Ale nejde říct, že to bylo doslova přebrání. Už to, že jsem byl vysvěcen na jáhna, pro mě představovalo silnou zábranu k nějakému ramenatému chování. Spíš jsem nedomyslel konec. Nedomyslel jsem, že to není jen o mně samém, ale i o té druhé straně. Protože to byl vztah oboustranný, hodně jsem uvažoval, že skončím s jáhenskou službou. Potom mě ale přeřadili do jiné farnosti. Náš vztah sice ještě chvíli pokračoval, ale tím, že jsme byli od sebe odloučeni, to bylo hodně jiné. Prožíval jsem těžké chvíle a nevěděl, co dělat. Myslím, že tyhle věci by si člověk měl prožít předtím, než přijde do semináře. Ale zaplat' pánbůh, že jsem je prožil alespoň někdy. Měl jsem ji hodně rád a intenzivně jsem myslel na odchod. Proto jsem také požádal o odklad kněžského svěcení. Ten vztah ale za několik měsíců skončil. Asi žádná holka nevydrží čekat na kluka, který je jáhnem, potažmo knězem a neví, jak se rozhodnout.

Jak jsi snášel rozchod?

Ještě dlouho poté jsem si uchovával naději. Bylo to na mě moc, všechno se hroutilo a kazilo. Uvažoval jsem, že si něco udělám. Tenkrát jsem skutečně dopadl na dno. Seděl jsem v křesle a nevěděl, co dál. Naštěstí přišla kamarádka a jen tím, že si se mnou normálně popovídala, mi pomohla z nejhoršího. Je fajn, že člověk má přítele pro chvíle, kdy je mu fakt zle. Viděl jsem mnoho kněží, kteří nikoho takového neměli. Snad to určitým způsobem probírali alespoň mezi sebou. Čím pak byli starší, tím byli uzavřenější. Stali se z nich samotáři, kteří bydleli na zanedbané faře a nikdo je neměl rád. Řekl jsem si, že život s Bohem má smysl, a vnitřně jsem se navrátil ke kněžství. Za nějakou dobu jsem sám požádal o kněžské svěcení.

To proběhlo bez problémů?

Tentokrát naopak svěcení odmítl biskup a já dodnes nevím proč. Měl jsem kusé informace, že mě snad můj farář označil za počítačového maniaka. Nepochopil jsem to. Nepovažoval jsem za špatné, když se duchovní osoba věnuje svému koníčku. Byly na mě i takové stížnosti, že jsem odešel příliš brzy z adorace a podobně. Nikoho nezajímalo, že jsem měl předtím dvě kázání, odučil jsem náboženství a pak jsem byl v kostele — když jsem si dovolil odejít o deset minut dřív, byl jsem špatný. Ještě jako jáhna mě převeleli do pohraničí. Tam jsem začal velice dobře a myslím, že to byl můj nejhezčí rok z doby jáhenství. Měl jsem skvělého faráře, dokázal chápat normální lidské věci, nechával mi v duchovním životě volnou cestu. Čas od času tam přišel nějaký dospělý člověk a chtěl se nechat pokřtít. Po čase to byla slušná skupinka lidí, kteří se u mě pravidelně scházeli. A mnohdy to byli velmi netuctoví lidé. Vzpomínám na jednu holku, která se věnovala kartářství a magii a skrze to přišla až ke křesťanství. Nebo jiná vlastnila takové ty pochybné salony. Najednou člověk úplně vypadne z role duchovního, který o víře něco ví, a smeká před lidmi, kteří se navzdory všemu, co kolem vidí, k víře dostanou. Svým způsobem jsem je nešetřil a říkal jim pravdu o tom, jak to v církvi vypadá. Ale oni přesto uvěřili.

Jak jsi v té době snášel celibát?

Hodně jsem se snažil, chtěl jsem být vysvěcený. Vydržel jsem to asi tři čtvrtě roku. Vždycky to u mě zkrachovalo na mé touze pomáhat druhým. Dokázal jsem dobře komunikovat se ženami, hodně se mi svěřovaly. Jenomže je v tom i velké nebezpečí, že to přeroste v zamilovanost. Jednoho dne jsem potkal holku, která mne zaujala po všech stránkách. Věděl jsem, že je to láska na celý život, ta jedinečná absolutní láska. Ale držel jsem se zpátky a nezašlo to mezi námi daleko.

Uvažoval jsi znovu o odchodu?

Myslím, že tenkrát jsem udělal největší blbost svého života. Když jsem odcházel z předchozí farnosti, zařekl jsem se, že jestli se mi ještě jednou stane, že se takhle zamiluju, tak odejdu a vysvětit se nenechám. Dělal jsem všechno možné, snažil jsem se to vydržet, žít poctivě a svědomitě. Ale najednou to zase přišlo. Možná si o mně mnozí říkali, že je hrozné, jak se chová vysvěcený člověk. Ale prostě si mě to našlo. A byla moje strašlivá chyba, že jsem tenkrát neodešel.

Jak jsi prožíval své kněžství?

Mé kněžství bylo už jen jakési protahování duchovní agonie. Ve skutečnosti bych nejraději dělal obojí, žil se ženou i vykonával kněžství. Ale to bohužel nejde. Po svěcení mě přeradili do další farnosti, kde to bylo neúnosné. Bylo to po takovém hojném roce, kdy se mi dařilo v pastoraci, kdy jsem viděl, že víra má smysl. Najednou jsem byl na faře, kde bydlel starý děkan se svou sestrou. Ta dirigovala úplně všechno. Nejhorší bylo, že se chovali jako ti, kdo mají patent na rozum. Všechno nové odmítali jako špatné. Tenkrát se mi naprosťto všechno zhnusilo a já začal na faře trávit minimum času. Dělal se mi zle z toho, jak pomlouvali biskupy, a když potom biskup přijel, oba mu lezli do zadku. Farnost byla zdeformovaná, lidé tam kvůli děkanovi a jeho sestře už ani nechtěli do kostela chodit. Víím, že mnozí řeknou, že tohle všechno se dá překonat. Já to ale nedokázal. Děkan mě ponižoval, vypisoval mi z kanonického práva povinnosti kaplana a všelijak mě urážel.

Scházel ses s přítelkyní i po svěcení?

Náš vztah byl zase ovlivněn tím, že jsme od sebe byli odloučeni. Ale asi neskončil nikdy. Jenom se to přerodilo do jiné polohy, do hezkého přátelství. Dospěli jsme k tomu, že jsme to udrželi ve slušných mezích.

Myslíš, že jsi v této farnosti měl problémy jenom ty?

Ti, co tam byli přede mnou, vydrželi, a dokonce tvrdí, že byli spokojeni. Ale já tomu nevěřím. Nikde už o tom ale nemluví, protože mě ostatní mají za hlupáka.

Jak jsi tedy sloužil ve farnosti?

Znal jsem tam jednoho kluka, který těžce onemocněl a umřel. V době nemoci jsem mu byl nablízku, a tak jsem poznal jeho přátele i Marcelu. Díky nim jsem se dostal do skupiny lidí, kam pravověrní katolíci nezabloudili. Chodil jsem do jednoho baru, kde jsem si našel hodně kamarádů, kteří měli zájem o křest. Cítil jsem se tam přijímaný jako naprosto normální člověk. Bylo mi tam mnohem lépe než na faře mezi katolíky. Hodně jsem se tenkrát sblížil s Marcelou. Dokázal jsem se jí se vším svěřit, povídali jsme si o osobních věcech a naše náklonnost rostla. Poznal jsem blíž i její rodinu, ke které měla velkou vazbu. Najednou jsem viděl, že jsou i rodiny, které můžou dobře fungovat, bylo to pro mě přitažlivé. Umocňoval to i fakt, že jsem byl vnitřně oslaben svou zoufalou situací na faře. Měl jsem pocit, že alespoň něco mám. Scházeli jsme se a Marcela najednou otěhotněla.

To musel být pro tebe průšvih?

Tím začal nový kolotoč. S její rodinou to bylo bez problémů. Ale to, co jsem zažil od lidí kolem sebe, na to do smrti nezapomenou. Nastalo tvrdé, asi tříměsíční, období. Marcela nebyla tou absolutní láskou na první pohled, ale ten vztah byl cenný tím, jak rostl a jak jsme si ho vybojovali. Pochopil jsem, že skutečný vztah je o tom, že roste. A láska nabývá hodnoty tím, že si ji vybojuješ. Ale nebylo to vždycky jednoduché, Marcela měla často svou hlavu. Přesto jsem viděl, že to stojí za to.

Jak jsi to oznámil děkanovi a biskupovi?

Už jsem zvažoval, jak oznámit odchod, když si na mě děkan pozval dalšího faráře a snažili se mě nějak zformovat a mluvit mi do duše. Strašně mě dusili. Bylo to neskutečně ponižující. Asi chtěli postupovat podle Bible, kde se říká něco v tom smyslu, že máš-li bratra, co se odchýlí, domluv mu o samotě, když neposlechne, pozvi si další, a neposlechne-li znovu, řekni to církvi. Asi měli pocit, že splnili příkaz Písma. Krátce nato jsem se na kněžské schůzi dostal do konfliktu s jedním knězem. Tvrdil, že kněžství je víc než manželství, a popíral, že je v církvi tolik homosexuálů, kolik se uvádí. Dovolil jsem si mu odporovat a byl z toho pořádný poprask. Měl jsem za své chování dostat důtku od biskupa. Argumentoval jsem literaturou, ale bylo mi řečeno, že i kdyby to byla pravda, neměl jsem o tom mluvit. Nevadí mi homosexuálové v církvi. Vadí mi, že se církev tváří, že tam nejsou. Šlo mi jen o to, abychom uznali, že takové kněze máme. Pokud žijí dobrým životem, nejsou o nic horší než heterosexuální kněží. Na druhou stranu společnost je taková, že na to najednou poukáže a řekne, že máme homosexuální kněze. Dokud bude církev tyto věci zapírat, bude trnem v oku společnosti. Než mi stihli dát důtku, řekl jsem biskupovi, že čekám s Marcelou dítě.

Jak konkrétně proběhl tvůj odchod?

Strávil jsem dva týdny v klášteře, kde jsem vše promýšlel. Řešil jsem to i s psychologkou. Mrzelo mě, že i lidé v církvi, které jsem považoval za autority, mi radili, ať zůstanu, že se to dá vždycky nějak udělat. Doporučovali, ať rozhodně neopouštím kněžství a jezdím k rodině na víkendy. Ale cítil jsem zodpovědnost za ženu i dítě. A nedokázal bych lidem v kostele takhle lhát, vykládat jim o desateru, a sám je tak zásadně porušovat. Ohromovalo mě, jak lidé, kteří se stavěli jako hluboce věřící, mě nutili do takové lži. V tomhle se mi líbilo od biskupa, že mi na rovinu řekl, že by byl raději, kdybych odešel. Mělo to samozřejmě i jiný důvod — chtěl se mě zbavit, protože jsme si nikdy nepadli do oka. Je fakt, že svým způsobem se člověku špatně odchází i proto, že ztrácí svou svatozář, oltář, na který si ho lidé rádi stavějí. Po návratu z kláštera už věděl

všechno i děkan a okamžitě mě poslal na dovolenou, než se to nějak vyřeší.

Uvědomoval si svůj podíl na tvém odchodu?

Jednou za mnou přišel a ptal se mě, jestli za to může on. Řekl jsem mu, že do jisté míry ano, a on z toho byl úplně vyděšený. Nedávno jsem se od známé dozvěděl, že se jí na mě zase ptal a že se stále trápí a klade si to za vinu. Na jednu stranu jsem si řekl, že jsem mu to tenkrát neměl říkat, na druhou stranu kdyby měl čisté svědomí, tak na to dávno nemyslí. Z farnosti jsem odešel celkem v poklidu. Později jsem se dozvěděl, že po mém odchodu v rámci mše nový kněz varoval, že církev nemůže souhlasit se všemi názory, které jsem měl.

Jak na odchod reagovala tvá rodina?

Nejhorší byla asi moje teta, která mě přesvědčovala, ať se vrátím, že ona se za mě bude bít jako archanděl Michael. Byl to naprostý středověk. S maminkou to bylo taky hodně těžké. Svým způsobem se jí zbořil sen. Tatínek už byl po smrti, prožila si těžký život a já byl poslední, kdo jí zbyl. Byla na mě proto hodně zaměřená. Najednou jsem patřil jiné ženě, a navíc takové, která svedla kněze — co to asi musí být zač... Narozením syna se to ale hodně zlepšilo.

Žádáš do Říma o laicizaci?

Vím, že je to možné a mohli bychom potom s Marcelou chodit ke svátostem, ale nežádám. Jednak je to nesmírně ponižující proces, ale hlavním důvodem je pro mě fakt, že ačkoli mám rodinu, tak knězem jsem do konce života. Vím, že to, co jsem udělal, nebylo adekvátní, a to, že nemůžu ke svátostem, беру jako určitou formu pokání. Nevím, proč bych měl jako kněz mít zase nějaké výjimky. Rozvedení lidé, kteří žijí v novém svazku, také ke svátostem nemohou. Bylo by to nefér. Laicizovaný kněz je zbaven možnosti ještě někdy v životě vykonávat kněžství, na druhé straně knězem stejně zůstává navždy. Má to pro mě otevřený konec. Je to i otázka toho, kam bude církev směřovat. Myslím ale, že potřebuje radikální změnu.